

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Fra Stabburstrappa	s 2	Pilegrimsvandring	s 6
Hva skjer	s 3	Bydel Bjerkes glemte perler	s 8
Nekrolog Bjørn H. Syversen	s 4	Markering på Ellingsrud gård	s 10

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Returadresse:

Groruddalen Historielag
Postboks 37 Grorud
0905 OSLO

Besøksadresse:

Stabburet Nordtvet gård
Gårdsveien 1-3

Kontortid:

Kontoret er åpent første
onsdag hver måned.

kl. 12.00 - 14.00

Telefon: 22 16 48 85

E-post: post@grohi.no

Hj.side: www.grohi.no

Org.nr 989 556 924

AkersDølen's redaksjon:

Kristian Skaane

Sigrun Opheim

Jan Arne Tangerud

Styret:

Leder og ansv.red.:

May Grimdalen

Nestleder: Kristian Skaane

Sekretær: Sigrun Opheim

Styremedlemmer:

Guri E. Bramness

Anne Finhammer

Dan Brovold

Kasse/regnskap:

Jan Arne Tangerud

Geir Nordhus

Ragnar Øyvind Bjørklund

Varamedlemmer:

Rolf Torbo

Kari Brun Wisløff

Produksjon:

Gjerholm Design

Fra Stabburstrappa

Grunnlovsjubileet har stått i fokus denne våren. 200 år er gått siden Eidsvoldmennene fullførte verket! 16.mars stod Ellingsrud gård i fokus da vi markerte valget på representanter fra Akershus amt, nettopp til Eidsvoldforsamlingen. Flott oppmøte og god stemning! I mai presenterte vi Kulturminneguiden for Bjerke bydel på Årvoll gård. Takk til dere som på fritiden har utarbeidet denne! Takk også til Bydel Bjerke, Bjerke travbane, USBL og Sparebankstiftelsen DnB for tilskudd til utgivelsen! Skansene på Bakås har fått en oppgradering, da riksantikvar, byantikvar og Oslo kommune sammen har stått for dette. Flott at dette er fullført nå! Vi ser fram til jubileet i 2016.

Pilegrimsvandringen over Gjelleråsen ble arrangert i år også. Den inspirerer. Også vandringen fra Økern til Linderud gård ble gjennomført tross litt ruskete vær. Furuset Idrettsforening fyller 100 år. Det fikk vi være med å feire. Og takk for det!! Som kjent er Steinhoggermuseet på Grorud åpent hver siste søndag i måneden. Våre folk står trofast i det arbeidet. Annet sted i Akersdølen står programmet for høsten. Frammøtet på våre arrangement denne våren har gledet oss. Vi håper og tror at godt frammøte vil fortsette utover høsten. Historielagets representanter har mye å by på, og det er så givende å være sammen med så mange som vil lære enda mer om Groruddalen vår.

Når dette leses er sommerferien godt i gang! Årboka for 2014 presenteres senere på høsten. Masse spennende stoff er med også denne gangen!

Som leder er jeg faktisk stolt og glad - fordi Groruddalen historielag ble startet for over 30 år siden - fordi det er i full vigør - fordi så mange mennesker er våkne og bidrar med spørsmål og fortellinger - fordi vi har over 500 medlemmer.

Takk til alle dere som bidrar på ulikt vis - også gjennom dette året! Og vi har plass til flere!!!

Juni 2014, May Grimdalen, leder

Forsidebilde: Ordfører Fabian Stang og fylkesordfører Kari Amundsen avduker det kulturhistoriske skiltet på Ellingsrud gård. Fylkesordføreren fra Akershus ble valgt fordi de tre personene Christian Magnus Falsen, Peder Anker og Christian Kollerud ble valgt til Riksforsamlingen på Eidsvoll i 1814 fra Akershus Amt. Ellingsrud gård lå i Akershus i 1814. Siden Ellingsrud gård hører til Oslo i dag, måtte Fabian Stang også være meg. Historielagets Jan Arne Tangerud til høyre følger med. Fotograf: Rolf Torbo.

Hva skjer?

Dato/tid	Møteplass	Aktivitet
Søndag 24. august Hele dagen	Bånkall Gård	Bånkall dagen
Torsdag 4. september 18:00	Oppmøte Folkvang, Folkvangveien 26	Vandring på Høybråten med Rolf Torbo
Søndag 14. september 13:00	Frammøte Steinhogger- statuen ved busstermi- nalen ved Grorud Senter	Vandring på Grorud med Anne Finhammer og Guri Bramness
Mandag 10. november 19:00	Furuset Forum	Lansering av Årbok 2014
I november	Sted blir annonsert	Filmaften. Vi viser filmen Oldtidsveien over Gjelleråsen produsert av Goruddalen Historielag.
Det tas forbehold om endringer i programmet! Følg med på nettsiden www.grohi.no		

“Lokalhistorie er spennende!”

GRASROTANDELEN ☒

I 2012 fikk vi inn kr 8 955,- Blir du med i år?

Ta med denne strekkoden til din nærmeste
tippekiosk for å støtte Historielaget

Bjørn Henry Syversen

1942 - 2014

Det var med stor sorg at vi i Groruddalen Historielag mottok beskjeden om at Bjørn Henry Syversen var gått bort etter lengre tids sykeleie. Han døde 18. februar 2014 og ble bisatt fra Alfaset kapell torsdag 27. februar. Han ble 72 år gammel. En stor ressurs for historielaget og Groruddalens historie var borte.

Første gang jeg fikk høre om Bjørn var av Trond Vieskar, en slektning av Bjørn. Trond fortalte at han kjente en person som var interessert i historie og kunne tenke å engasjere seg i historielagets arbeid. Vi fikk etter hvert god kontakt, og det første som slo meg var hans fantastiske arbeidskapasitet.

Det var på 1990 tallet at Gamle Rommen skole ble stående tom. Det var mange etater som skulle kontaktes og Bjørn fulgte opp selv om han på den tiden var i full jobb. Bjørn var et typisk jamenneske. Han så ikke begrensningene, men mulighetene. I 10 år var han leder for stiftelsen Gamle Rommen skole sammen med bydel Stovner og Stovner Hundeklubb. Vi kan trygt si at Gamle Rommen skole ble reddet fra å gå til grunne på denne måten.

Ved siden av Gamle Rommen skole ligger Sveiva Landhandel som i dag er fullrestaurert. Den var også truet på 1990-tallet. Statens veivesen, avd. Oslo ville rive Sveiva landhandel og bygge et kollektivfelt parallelt med Trondheimsveien. Her var det igjen saker å ta fatt i. Bjørn hadde et godt samarbeid med Byantikvaren. Det viste seg at Statens veivesen hadde begått en saksbehandlingsfeil. Byantikvaren i Oslo motsatte seg rivning, og kollektivfeltet ble flyttet over på den andre siden av Trondheimsveien.

Nå ble det slik at jeg skulle ta videreutdanning på Blindern. Hvem skulle da ta over som leder av historielaget? Valget falt helt naturlig på Bjørn. Ofte er det slik at en må bruke overtalelsesevner for å få personer inn i styret og spesielt lederen. Slik var det ikke i dette tilfelle. Bjørn ringte til leder av valgkomiteen og tilbød seg å være leder. Snakk om velvillighet. Med et avbrudd var han leder av Groruddalen Historielag i tilsammen sju år. Ingen andre i historielagets historie har hatt en slik lang funksjonstid som Bjørn.

I løpet av sitt aktive liv husker vi spesielt Bjørns historier som sto på nest side i Akers

avis, Groruddalen. Hans utrolige evner som historiefremidler både muntlig og skriftlig hadde vi i historielaget hatt glede av lenge. Hans første artikler kom i Groruddalen Historielags årbok for 1991, og det skulle snart bli flere. Det begynte med nærmiljøet, med gårdene og livet på gårdene som nå var blitt borte på Stovner.

Etter hvert utvidet han det lokalhistoriske interesseområdet. Han skrev om Fjellstua kafe, Kløften landhandleri, okkupasjonsstaden i Norge, sykkel og mopedfabrikken på Alnabru, grorudgranitt, gamle Rommen skole, et teknisk museum i Hasleveien og De blå

omnibusser bare for å nevne noe. Han skrev om det meste fra de lange linjene til de minste detaljene. Jeg kan for eksempel nevne at han oppdaget at rammene rundt mange av kumlukkene i Oslo var laget av grorudgranitt. Da ble det en liten artikkel om kumrammer i grorudgranitt.

Groruddalen Historielag har et rikholdig billedarkiv. En gang i uken satt Bjørn og scannet inn nye bilder slik at billedmaterialet som vi fikk fra privatpersoner, skulle bli bevart og gjort kjent for allmennheten.

Siden jeg ikke er så god i datakunnskap gikk jeg i lære hos Bjørn. Som det tålmodige menneske han var slapp han meg til data-maskinen og instruerte meg om og om igjen. Jeg spurte sikkert om det samme flere ganger, men Bjørn gjentok og gjentok. I dag har historielaget over 5000 bilder i billedarkivet.

Etter at Bjørn ble syk, spurte folk meg stadig. Hvordan går det med Bjørn? Det var svært mange som tenkte på ham. På slutten fikk jeg en e-post fra ham. Han hadde oppbevart et nøkleknippe hørte til gamle Rommen skole. Dette ville han gjerne levere tilbake. Han var ryddig og systematisk til det siste.

Det var høyst fortjent at han ble Groruddalen Historielags æresmedlem.

Vi er stvært takknemlig for å ha kjent et så fint menneske gjennom så mange år. Våre tanker går til de nærmeste som må bære den daglige sorgen. Han vil være dypt savnet, men vil leve i våre minner i mange år framover.

Jan Arne Tangerud

Pilegrimsvandring over Gjelleråsen

Alle benker og stoler var besatt under gudstjenesten på Liastua. Foto: Kristian Skaane

Torsdag 29. mai ble det arrangert Friluftsgudstjeneste på Liastua.

Mange mennesker var møtt frem for å høre Guds ord og nyte det fine været.

Etter gudstjenesten stilte historielaget opp med den tradisjonelle pilegrimsuppen. 4 store kjeler fulle av god og næringsrik fiskesuppe ble spist opp, og da suppa vel var fortært, gikk turen inn på pilegrimsleden som ligger like ved..

Vår egen Jan Arne Tangerud fortalte om pilegrimene som vandret denne veien, ja helt fra Kong Sverres tid (1177 – 1202).

Pilegrim betyr: Den som kommer til et fremmed sted. Klokketårnet fant vi fort i en av de bratte bakkene. Dette bjelletårnet varslert om at det kom noen farenede nedover eller at andre befant seg på stien

i jamt driv oppover. Oppfinnsomt! Trafikkregulering ville vi kalle det i dag. Vi ble også innført i Milorg sin historie fra siste krig: Ei hytte i dette området skjulte mennesker som senere fikk hjelp til å komme videre over til Sverige.

Vi fikk også med oss Skansene som ligger ikke langt fra Lahaugmoen. De var til hjelp da Karl 12. herjet rundt i området i 1716 for å vinne land. Ganske så spennende å høre hvor mye historie som områdene rundt oss har å by på. 25 deltakere fulgte med på denne turen i fint vær. Ingen hadde grunn til å angre på det!

Velkommen til enda flere ved neste anledning.

May Grimdalen

Jan Arne forteller om enveiskjøring i Gjelleråsmarka. Foto: May Grimdalen.

Leder May Grimdalen og varamedlem Kari Brun Wisløff serverer suppe til sultne kirkegjengere. Foto: Kristian Skaane

Bydel Bjerkes glemte perler

Lunden kloster. Foto: Kari Brun Wisløff

En kulturminnevandring fra Aker sykehus til Linderud gård i regi av Groruddalen Historielag. Guider: Anne Fikkan og Gro Hoddevik.

Til tross for grinete værguder var vi 15-20 vandrere som trosset uværet og møtte opp ved Aker sykehus.

Vi startet ved Tonsen gård på Akertomta. En gammel gård – eiere har vært klosteret på Hovedøya og senere kongen i København og så fogd-gård på 1800-tallet.

Fattiggård ble bygget her på 1800-tallet, de fattige skulle jobbe for føden; stort sett vassgraut. Etter hvert ble det sykehus – i 1895- for fattigfolk.

Vi vandret videre opp gamle Trondhjems-vei med original brostein under asfalten og vakre lindetrær på begge sider og kom

opp til området hvor de to Refstadgårdene hadde ligget. På gårdsveien, gjemt bak høyt nettinggjerde, og overgrodd, ligger Refstaddammen – opprinnelig vannreservoir for gårdene. Nå, med salamandre og det hele, håper nabolaget på restaurering av området med plass til både salamandre og mennesker.

Neste stopp er det vakre teglhuset på gamle Øvre Refstad gård, en gang en stor og viktig plass, kjøpt opp i 1918 med tanke på travsport.

Videre rusler vi forbi det som var Betania bedehus, et minne om et en gang driftig lokalsamfunn, og videre forbi huset der fiske-Inger bodde, hun hadde fiskebutikk på Sinsen.

Så kom vi til stedet hvor en gang Økern-bråten gård lå med sitt vakre våningshus

Starten ved Aker sykehus. Foto: Kari Brun Wisløff

i empirestil – dessverre revet så sent som 2006.

Borte i åsen så vi Løvli – bygget av en driftig kar, Hans Christian Løvli, som drev stedets butikk og fikk bygget bedehuset. Vi passerer et stort grøntområde – skolehage i aktiv bruk fra 1962 og nå også med parseller med flerkulturelle brukere.

Hovinbekken har en renessanse som heldigvis så mange av Oslos bekker og elver. Bjerkedalen Park er bygget opp rundt Hovinbekken, Vi er fremdeles på gamle Trondhjemsvei, og her fantes det flere skjenkesteder hvor blant annet slitne plankekjørere kunne slukke tørsten.

Neste stopp er Borrebekken gård ved foten av veien opp til Linderud gård.

Her bodde Martin Borrebekken, bonde og steinleverandør. Huset brant på 1950-tallet.

På Øvre Lunden er det gjort jernalderfunn så som kokegroper og stolpegroper.

Fattighuset. Foto: Kari Brun Wisløff

Like borte i veien ligger kuskeboligen til Lunden og Linderud gård, fra ca. 1870.

En rask tur nedom Lunden kloster og så rusler vi langs gamle steingjerder foran Linderud gård og ender opp i barokkhagen på hovedgården som i fjor feiret sitt 300 års jubileum.

Denne vandringen ga oss en forestilling om et driftig lokalsamfunn for ikke så veldig lenge siden; profesjonelt og engasjert fortalt av Anne Fikkan og Gro Hoddevik.

Kari Brun Wisløff

Gammel og ny tid møtes. Christian Magnus Falsen (Magne Dahl) møter en nåværende stortingsrepresentant Sverre Myrli. Fotograf: Rolf Torbo.

Markering på Ellingsrud gård 16. mars

Denne sure og forblåste søndagen samlet det seg etter hvert en anselig mengde folk i ridehuset på Ellingsrud gård. Sammen med historiske gjester, musikere, talere og et par av dagens folkevalgte markerte vi 200-årsdagen for valgmøtet på Ellingsrud gård den 17. mars 1814.

På denne dagen var valgmennene fra Akershus amt samlet her for å velge tre representanter fra Akershus til Riksforsamlingen på Eidsvoll. Jammen fikk vi ikke et gjensyn med dem også. Representanten Christian Magnus Falsen fra Ås i sin staselige sorenskriveruniform, ypperlig gestaltet av rektor Magne Dahl ved Furuset skole, kammerherre Peder Anker fra Bogstad Gård ble spilt av Jan Krogh og bonde Christian Christensen fra Høland av Erik von Barner. Alle til hest. Det ble et riktig historisk sus over det hele.

Falsen, jeg mener Dahl, vekslet noen ord med stortingsrepresentant Sverre Myrli fra Akershus. Professor Hans Olav Gorset ved Norges Musikkhøyskole og Kjell Tore Innervik bidro med tidsriktig musikk. Det er mye lyd i samspillet mellom en tromme og en fløyte om det gjøres riktig! Lagdommer og lokalhistoriker Bjørn Engstrøm

informerte oss om bakgrunnen for valgmøtet. Engstrøm har for øvrig skrevet en fin artikkel om dette i historielagets siste årbok. Til slutt holdt stortingsrepresentant og partileder i Venstre, Trine Skei Grande, en utmerket appell før vi sang en av sangene som faktisk ble skrevet til riksforsamlingen på Eidsvoll: «End Norge paa sin Klippefod».

Del 2 av arrangementet var avdukning av et kulturhistorisk skilt fra Oslo Byes Vel på ridehusveggen ved inngangen til kafeen.

Ordfører Fabian Stang og fylkesordfører i Akershus, Anette Solli, fikk anledning til å dele noen ord med oss før de sammen dro i snora. Skiltet bør nå være godt synlig for alle besøkende.

Avslutningsvis søkte mange ly fra vinden i kafeen og benyttet anledningen til å varme seg med en kopp kaffe og noe attåt. Et flott arrangement som de deltagende kommer til å huske lenge. En stor takk til våre medarrangører: Akershusmuseet, Oslo Museum, Oslo Byes Vel og Stiftelsen Ellingsrud Ridesenter.

 Geir Nordhus

Kulturminneguide for Bydel Bjerke

Håkon Gøthesen, Gro Hoddevik, Anne Fikkan og Håvard Pedersen sittende ved en av hyttene ved isdammen. Foto: May Grimdalen

I mai ble den nye kulturminneguiden for Bydel Bjerke presentert på Årvoll gård. Denne guiden er en oppdatering av boken som ble utgitt i året 2000. Bildematerialet er utvidet, og oppdatert kunnskap om historiske steder og begivenheter gir oss innsikt i de mange spennende kulturminnene fra denne bydelen.

Gro Hoddevik presentere den nye guiden sammen med Anne Fikkan. Sistnevnte tok oss med på en liten konkurranse der vi måtte gjette oss fram til det rette kulturminnet. I tillegg har Håvard Pedersen og Bjørn H. Syversen utført arbeidet med denne guiden. Groruddalen historielag

takker for dette utmerkede arbeidet som er utført både av dere som allerede er nevnt og de andre medarbeiderne dere har hatt med dere. Guiden kan kjøpes på biblioteket og Notabene, Linderud.

Etter presentasjonen dro vi til et av kulturminnene, Isdammen der vi fikk en liten, god historietime ved Håkon Gøthesen og Håvard Pedersen om nytten av isen i vannet og hyttene som ble brukt som bosted i mange år.

Takk skal dere alle ha!!

 May Grimdalen

NB: Medlemskontingenten er blitt endret til 150,-

Returadresse: Groruddalen Historielag, Postboks 37 Grorud, 0905 OSLO

Bestillingsskjema - bøker/medlemskap

Vi utgir ny årbok hvert år. Bøkene inneholder viktig lokalhistorisk dokumentasjon fra hele Groruddalen. Den eldste årboken er like aktuell nå som da den ble utgitt.

Kryss av på nedenstående bestillingsseddel og vi sender deg årbøkene i posten.
Eller du kan bestille bøkene på vår nettside www.grohi.no.

Disse prisene har vi på våre årbøker:

Årbok 2013 kr 150,- / årbok 2012 til 1989: 120,- pr bok / årbok 1985 og 1987: 100,- pr bok

Porto kommer i tillegg på alle forsendelser fra oss.

Bestilling:

Ja, takk, jeg bestiller følgende (kryss av):

☐ Årbok 1985	☐ Årbok 1995	☐ Årbok 2002	☐ Årbok 2009
☐ Årbok 1987	☐ Årbok 1996	☐ Årbok 2003	☐ Årbok 2010
☐ Årbok 1989/90	☐ Årbok 1997 (utsolgt)	☐ Årbok 2004	☐ Årbok 2011
☐ Årbok 1991	☐ Årbok 1998	☐ Årbok 2005	☐ Årbok 2012
☐ Årbok 1992	☐ Årbok 1999	☐ Årbok 2006	☐ Årbok 2013
☐ Årbok 1993	☐ Årbok 2000	☐ Årbok 2007	
☐ Årbok 1994	☐ Årbok 2001	☐ Årbok 2008	

Jeg ønsker:

- ☐ Å bli medlem - kontingent kun kr 150,- per år
- ☐ Kulturminneguide - "Vandring i bydel Bjerke" kr 50,-
- ☐ "Vandring på Grorud" 2. utgave kr 100,-
- ☐ Groruddalen Kulturminneatlas kr 75,-
- ☐ En tysklandsfange forteller kr 100,-
- ☐ Ny Kulturminneguide for Bjerke Bydel, kr 150,-

Medlemsnr. _____ Navn _____

Adresse _____ Postnr. _____

(Sted/dato)

(Underskrift)